



R

REVEIL-SERIE

BID OM GODS LIEFLIJKHEID
OVER ONS

JACOBUS DE GROOT



No. 560

DECEMBER 2019

JACOBUS DE GROOT

Jacobus de Groot werd op 26 juli 1696 geboren te 's-Gravenhage. Hij werd al vroeg door zijn ouders aan God toegewijd voor de dienst in Zijn Koninkrijk. Al in zijn jonge jaren kreeg hij onderwijs in het Latijn en het Grieks. Ook stond hij een jaar onder het bijzondere opzicht van ds. B. ten Dam in Kethel van wie hij grondig onderricht kreeg in Hebreeuws en Grieks. Tijdens de bediening van deze predikant kwam er een geweldige opleving van geestelijk leven in die gemeente, waarin ook Jacobus de Groot werd betrokken.

Na dit jaar ging hij in 1716 theologie studeren in Leiden, onder anderen bij de hoogleraren Johannes à Marck en Johannes Wesselius. Kenmerkend voor zijn studententijd was enerzijds een tedere godsvrucht en anderzijds zijn dagelijkse struikelingen die hem zeer verootmoedigden. Er bleef hem geen andere troost over dan alleen Christus en Die gekruisigd. In die tijd verkeerde hij ook in veel aanvechting over het goddelijke gezag van de Bijbel, maar door het lezen van de Romeinenbrief tilde de Heere hem daar bovenuit. Toch bleef hij in twijfel, zowel over zijn geloof als zijn roeping tot het

ambt. Vooral de zonden die voortkwamen uit zijn voortvarende aard bezorgden hem veel strijd. Daardoor bleef hij maar zoeken naar de bewijzen dat hij in Christus rechtvaardig was voor God. Van de Heere Jezus leerde hij hoe ver de goddelijke vergeving zich uitstrekt. Ook las hij over de vele klachten van Gods kinderen over hun dagelijkse afwijkingen, zoals Paulus in Romeinen 7. Dit alles bracht hem tot de overtuiging dat al die twijfelingen de uitwerking waren van schadelijk ongelooft. Dit ongelooft immers wil alleen maar getroost worden door het betrachten van werkheiligheid en vele deugden.

Na de voltooiing van zijn studie deed hij op 1 maart 1722 intrede in zijn eerste gemeente Naaldwijk. Ondanks zijn zwakke gezondheid was hij voor velen daar en in de omgeving tot rijke zegen. In 1728 trouwde hij met Hester Adriana Baartmans, een kleindochter van de bekende viceadmiraal Callenberg. In datzelfde jaar vertrok hij naar Purmerend, waar hij veel tegenstand ondervond vanwege zijn prediking, maar ook rijke vrucht ontving op het verkondigen van de gekruisigde Christus. In 1738 werd hij geroepen naar Utrecht, zijn laatste gemeente, waar hij op 7 september werd beves-

tigd. Daar heeft hij met veel vrucht gearbeid. Hij was een krachtige prediker die levendig sprak en de mensen bewoog tot geloof, want velen werden onder zijn bediening getroffen in hun geweten. Ernstig en nauwkeurig verrichtte hij zijn werk, ijverig en toch teder, in woord en daad een voorganger voor jong en oud.

In 1750 kwam er een einde aan zijn bediening door ernstige niersteen. Zijn ziekbed was bijzonder. Zij die hem dagelijks bezochten waren diep onder de indruk van zijn levende geloof in de Middelaar van het verbond, Jezus Christus. Ook daarvan dat hij zich zo onderwierp aan Gods vaderlijke kastijding en door alle pijn heen bleef uitzien naar de toekomstige heerlijkheid.

Hij stierf op 10 augustus 1750, nog maar 54 jaar oud, zeer betreurd door zijn Utrechtse gemeente, en door allen voor wie zijn dienst zo zegenrijk was geweest.

Bronnen:

- J.P. de Bie en J. Loosjes, Biographisch Woordenboek van protestantsche godgeleerden in Nederland, deel 3, pg. 369-370.
- De levensschets die ds. G. Bonnet schreef in het hierna genoemde werk.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands. Het is een nieuwjaarspreek, afkomstig uit de ‘Verzameling van leer-redenen over verscheidene wigtige stoffen der Heilige Schriftuur’, uitgesproken door den Wel. Eerw. Godzal. en zeer gel. Jacobus de Groot, in zyn Wel. Eerw. leven zeer gelieft en zeer trouw bedienaar des eeuwigen Euangeliums. Het boek werd in 1758 door Van Paddenburg uitgegeven te Utrecht.

BID OM GODS LIEFLIJKHEID OVER ONS

door

JACOBUS DE GROOT

“Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid van de HEERE onze God, zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat.”

Psalm 90:16-17

God spreekt in Jesaja 65: ‘Wie zich zegenen zal op aarde, die zal zich zegenen in de God der waarheid’ (vers 16). Zonder nu na te gaan van welke personen of over welke tijd dit gezegd wordt, wil ik slechts in het algemeen opmerken dat de profeet dit zegt van alle gelovigen op de hele aarde in de tijd van het Nieuwe Testament. Het lijkt op het eerste gezicht vreemd dat de uitverkoren dienaren van God zichzelf zegenen. Is het niet de praktijk van een goddeloos mens dat hij zichzelf zegent? Mozes zegt over hem: ‘Dat hij zichzelf zegene in zijn hart,

zeggend: Ik zal vrede hebben, wanneer ik ook naar het goeddunken van mijn hart zal wandelen, om de dronkene te doen tot de dorstige' (Deuteronomium 29:19). Het verband van deze woorden geeft aan dat een goddeloos mens het Woord van God toch naast zich neerlegt als hij de woorden van de vloek hoort. Hij verwacht zegen en voorspoed, maar hij houdt geen rekening met de straf.

Het echte werk van Gods volk is: zegenen. Ik lees dat ze de Heere zegenen als hun Heere en dat Zijn Naam voor hen de hoogste waarde heeft gekregen. Zij roemen en prijzen tegenover andere mensen de grootheid van Gods werken en Gods goedheid en liefde die zij mogen ervaren. Dit was het eerste wat Noach deed toen hij zei: 'Gezegend zij de HEERE, de God van Sem' (Genesis 9:26). We zien dat alle kinderen van God het in praktijk brengen: 'Al Uw werken, HEERE, zullen U loven, en Uw gunstgenoten zullen U zegenen' (Psalm 145:10). Ze zegenen ook in het bijzonder de Messias. In Psalm 72:15 lezen we: 'En hij zal leven; en men zal hem geven van het goud van Scheba, en men zal gedurig voor hem bidden; de ganse dag zal men hem zegenen.' In deze psalm wordt de Messias niet alleen geprezen als hun

Koning, maar er wordt ook voor Hem gebeden dat de Vader Zijn rijk met voorspoed zal zegenen. Ja, wat meer is, dat ze alle zegeningen die ze hebben, aan Hem zullen wijden.

Het behoort ook tot hun opdracht de naasten te zegenen. Dit was niet alleen het werk van de priesters die in de tempel Israël moesten zegenen. We lezen dat de mensen elkaar in de dagelijkse omgang zegenden als ze elkaar ontmoetten en afscheid namen, of bij bijzondere gelegenheden. Boaz zegende zijn maaiers en David zegende Barzillai. Ze brachten de les in de praktijk: ‘Zegen hen, die u vervolgen; zegen en vervloek niet’ (Romeinen 12:14).

Maar waarom zouden mensen die anderen de zegen van God toewensen, zichzelf niet mogen zegenen? Daarom wensden Gods dienaren zichzelf in een gelovig vertrouwen toe dat zij in hun leven heil, genade en zaligheid zullen ontvangen. Maar in wie hebben ze dat vertrouwen? In God Die de waarheid ZÉlf is. Als we het woord onvertaald laten, staat er dat Hij de Amen, de trouwe en waarachtige God is.

Over Wie wordt hier gesproken? Onze kanttekeningen spreken over de Messias, en dit komt overeen met de bedoeling van de profeet en met veel meer teksten in Gods Woord. Hij

wordt de Amen genoemd, de trouwe, en waarachtige Getuige, het Begin van de schepping Gods (Openbaring 3:14). En dit is waar, omdat Hij de waarachtige God is. ‘Doch wij weten’, zegt Johannes, ‘dat de Zoon van God gekomen is, en ons het verstand heeft gegeven, dat wij de Waarachtige kennen; en wij zijn in de Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God, en het eeuwige Leven’ (1 Johannes 5:20).

Toen de apostelen en later Gods dienaren de waarheid verkondigden die Hij ook had verkondigd, bevestigden zij dit met: amen, amen. In Hem is de waarheid vervuld van alles wat tot nu toe in voorbeelden en schaduwen was bekendgemaakt. Hij is de Waarheid Zelf. Hij is de ware Mozes, de ware Hogepriester, en Zijn Kerk is de ware tabernakel. ‘Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid zijn door Jezus Christus geworden’ (Johannes 1:17). En: ‘Want zoveel beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons’ (2 Korinthe 1:20).

Er is ook geen ander fundament waarop de zegen voor zichzelf en anderen kan rusten dan alleen op Christus. Dat leerde God al vroeg aan de voorouders. Hij zei tegen Abraham: ‘En in

uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde' (Genesis 22:18). Dit was ook bekend na de komst van de Messias. Paulus schreef aan de gemeente van Efeze: 'Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemel in Christus' (Efeze 1:3). Maar ook in de tijd van Mozes, de dienaar van God, wist men hiervan. Hij zegende het oude volk van God diverse malen, maar hij deed dit in de Messias, de God Die de Amen is. Het was het werk van de Middelaar waar Mozes de aandacht van het volk op richtte; hij wist dat alle heil en zegen daaruit voortkwam. Volgens mij zal dat voor een aandachtige luisteraar heel duidelijk zijn, als hij let op het gebed van Mozes in Psalm 90, en op de zegen die hij voor zichzelf, voor zijn volk en voor al zijn nakomelingen vraagt.

Psalm 90:16-17 zijn de woorden van onze tekst: *'Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid van de HEERE, onze God, zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat.'*

Dit gebed van Mozes vraagt nu onze aandacht. Mozes heeft dit naar mijn mening niet alleen voor zichzelf, maar ook voor het volk van God opgeschreven om door hen in geloof gebeden te worden, opdat zij de zaligheid van de Heere zouden ontvangen. Het Hebreeuwse opschrift luidt terecht: *Een gebed van Mozes*, zoals een gebed op andere plaatsen een gebed van David wordt genoemd.

Dit gebed is van Mozes, de bekende wetgever in Israël. Het gebed is niet van een andere profeet of van een Leviet, maar van iemand die genoemd wordt: Israëls wetgever, de man Gods, de grote profeet.

Men zou zich kunnen afvragen waarom dit gebed van Mozes tussen de psalmen van David staat, terwijl zijn liederen in de door hem geschreven boeken zijn opgenomen. Maar we moeten bedenken dat Mozes niet alles heeft opgeschreven wat er in Egypte en in de woestijn is gebeurd. De namen van Jannes en Jambres (2 Timotheüs 3:8) vinden we in de boeken van Mozes niet terug. Degenen die het boek van de Psalmen hebben samengesteld, zijn er ongetwijfeld zeker van geweest dat Mozes de schrijver van deze psalm was. De Geest heeft hen daarin geleid om deze psalm op te nemen.

Hoeveel psalmen zijn er niet in het boek van de Psalmen, die door andere heilige mannen gemaakt zijn en van wie we de namen nergens in de heilige geschiedenissen tegenkomen!

Gezien de aanhef geloven wij dus dat Mozes de opsteller is. Hiëronymus en de rabbijnen geloven dat Mozes ook de schrijver is van de tien volgende psalmen, maar wij delen die mening niet. Mozes spreekt hier als de vertegenwoordiger van het volk Israël gedurende de veertig jaar dat zij rondzwierven in de woestijn. Het gaat dus niet over de tijd dat het volk weggevoerd was naar Babel. Hij heeft dit gebed opgeschreven voor zijn volk om het dagelijks te bidden en het daardoor een teken van geloof en bekering te laten zijn. Een Chaldeeuwse uitlegger denkt ook hieraan als hij zegt: ‘Mozes heeft dit gebed gebeden toen Israël in de woestijn gezondigd had.’ Velen denken dat deze psalm verband houdt met een bepaalde gebeurtenis in de woestijn, toen het volk door rebellie namelijk zwaar tegen de Heere gezondigd had.

Aan de ene kant wijst deze gebedspsalm Israël erop hoe ellendig en onzeker het leven is. Dit komt door de zonden die de toorn van God oproepen. Aan de andere kant worden de beste geneesmiddelen daartegen aangewezen. De

hele inhoud van de psalm, zegt Luther, smaakt naar Mozes. Hij was een dienaar van het Oude Testament, de bediening van de dood. Hij sprak heel veel over dood en toorn, maar hij schetste ook met flauwe penseelstreken het werk van de verlossing door Christus. Zijn gebed was net zo krachtig als zijn verkondiging van de wet.

In dit gebed legt hij in vers 1 en 2 eerst het fundament, waarop hij met het volk God aanbad. Vervolgens belijdt hij de zware oordelen die nu in de woestijn op het volk van God liggen en hij keurt de rechtvaardigheid van God goed, vers 3-11. Dan volgt het gebed zelf dat door sommigen het ‘onze Vader’ van Mozes genoemd wordt.

Het gebed bestaat uit zes smeekbedes. In de eerste (vers 12) vraagt Mozes om goddelijk onderwijs om de dagen op een goede manier te tellen en daarmee een wijs hart te ontvangen. In de tweede bede (vers 13) vraagt hij aan de Heere of Hij de oordelen wil wegnemen. In de derde bede (vers 14) vraagt hij of de Heere hun Zijn grote goedheid wil tonen door hen vanuit de woestijn in het beloofde land te brengen. In vers 15 (de vierde bede) vraagt Mozes om blijdschap voor hun hart, waardoor zij zich in

God en in Zijn zegeningen mogen verheugen. Maar in vers 16 (de vijfde bede) wendt hij zich tot de Amen, de trouwe en waarachtige God. Alle zegeningen waarmee Mozes zichzelf en Israël zegende, of beter gezegd, waarvoor hij bad, moeten van deze God komen als de Bron van al het licht en geestelijk geluk. In de zesde bede, vers 17, vraagt hij om de zegenrijke gevolgen en de liefelijke tekenen van de goddelijke gunst over al het werk van hem en van het volk.

We letten er nu op:

1. tot Wie Mozes zich richt in dit gebed; en vervolgens
2. op de inhoud van dit gebed.

1.

Mozes richt zich in zijn gebed tot de Heere, de drie-enige God, en in het bijzonder tot de Zoon van God, Die hem bij het braambos ontmoette als de Engel des Heeren. Mozes bidt Hem of Hij Zijn heerlijke werk wil laten zien aan Zijn knechten en aan hun kinderen.

- a. We zullen eerst de letterlijke betekenis en de kracht daarvan nagaan.
- b. Vervolgens zullen we zien hoe dit geestelijk kan worden toegepast.

a. Wat de letterlijke betekenis betreft: het gaat hier over *Uw* werk en *Uw* heerlijkheid. Er is een oneindig onderscheid tussen het werk van de Heere en ons werk. De werken van God zijn groot en talrijk. ‘Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uw goederen’ (Psalm 104:24)

Het gaat hier echter niet over al de werken van God, maar over een buitengewoon, een uitnemend en een heerlijk werk. In de grondtaal wordt een woord gebruikt dat het werk van Gods genade aangeeft. ‘Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is; want al Zijn wegen zijn gericht. God is waarheid, en is geen onrecht; rechtvaardig en recht is Hij’ (Deuteronomium 32:4). Het is ook een werk dat in het bijzonder in Gods Kerk plaatsvindt. ‘HEERE! Toen ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o HEERE! behoud dat in het leven in het midden der jaren, maak het bekend in het midden der jaren; gedenk in de toorn aan het ontfermen’ (Habakuk 3:2).

De tekst noemt naast het werk ook de heerlijkheid van God. Als er twee zelfstandige naamwoorden worden samengevoegd, heeft het

laatste dikwijls de functie van een bijvoeglijk naamwoord. Dit zien we bijvoorbeeld in de uitdrukking: beeld en gelijkenis; het is een beeld dat erop lijkt. Zo ook hier: werk en heerlijkheid betekenen samen: een heerlijk werk.

Mozes wil dat het gezien wordt. Er worden hier twee werkwoorden samengevoegd die aangeven dat er een zichtbare verschijning is. Iedereen kan die duidelijk zien en dat veroorzaakt in hun hart een diepe ontroering. Mozes verlangt ernaar dat God dit heerlijke werk op zo'n manier uitvoert dat de hele wereld het ziet en het met de grootste eerbied een plaats geeft in hun hart. Mozes bidt dat zijn volk een verlicht verstand mag ontvangen, zodat zij daarin tot hun blijdschap en troost de hand van God bemerken.

Het is geen werk dat al voorbij is, maar het zal plaatsvinden in de tijd die nog komen moet. 'Laat Uw werk gezien worden'. Deze woorden staan in de toekomstige tijd, en daarom kunnen we het gebed van Mozes ook opvatten als een profetie. Als dienaar van God spreekt hij over dingen die nog moeten gebeuren. Omdat hij ze uitspreekt in een gebed, mogen we ze opvatten als een wens, maar ook als een aankondiging

dat het werk zichtbaar zal worden.
En voor wie vraagt Mozes dat ze dit mogen zien? Mozes spreekt over: Uw knechten en hun kinderen. Hiermee bedoelt hij de Israëlieten van alle tijden; het volk dat God uit Egypte verlostte en in Zijn dienst had aangenomen, zoals we ook lezen in vers 13. We zouden kunnen denken dat hier de mensen bedoeld worden die in de tijd van Mozes leefden, en met hun kinderen degenen die later in Kanaän zouden wonen. Mozes lijkt hier namelijk een onderscheid te maken met het woordje *ons* (vers 17). Bovendien bidt hij om dingen die deze knechten niet meer zouden zien, maar wél hun nakomelingen. De betekenis zal dan zijn: Laat Uw werk aan Uw knechten - dus: hun kinderen - in het beloofde land gezien worden. En dat in een tijd dat alleen zij nog als Gods volk worden beschouwd, en er nog onderscheid is met de heidenen. Volgens Calvijn geeft Mozes ons hier een voorbeeld dat wij in onze gebeden moeten denken aan de kinderen die ná ons geboren zullen worden. Dit klonk ook door in het verbond met Abraham: ‘En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond,

om u te zijn tot een God, en uw zaad na u' (Genesis 17:7).

En - wij willen niets overslaan - hij gebruikt de woorden *over hen*. Dit betekent dat het van boven komt. Hij vraagt dus of dit werk op hen mag komen van bovenaf, vanuit de hemel. Als we letten op de kracht van deze woorden en ze alle in hun verband lezen, zullen we op zijn minst moeten vaststellen dat het hier gaat over een uitnemend en heerlijk werk dat in de toekomst zichtbaar zal worden. Dit werk zal lang ná Mozes' tijd onder het volk Israël gestalte krijgen, dus vóór hun verwerping, in een tijd dat zij nog van de heidenen onderscheiden zijn en 'Gods knechten' genoemd worden. Dit werk komt niet voort uit mensen, maar het is een werk uit de hemel.

b. Het is mijn bedoeling uw aandacht vooral te vragen voor het werk dat Mozes noemt aan het einde van zijn gebed; daarin liggen alle verlangens van zijn hart opgesloten.

Ik wil beginnen met het aangeven wat het werk níét is. Het gaat niet over het machtige werk van de schepping, omdat dat werk al heeft plaatsgevonden. Het zijn ook niet de werken

van Gods regering over alle dingen, de werken van Gods voorzienigheid. Deze werken zijn ook ontzagwekkend en majestueus, en we moeten ze met eerbied beschouwen en God daarin verheerlijken. Deze werken worden echter zowel door de heidenen als door de Israëlieten gezien. Het gaat hier ook niet over het werk van de bescherming van de Kerk tegen aanvallen en bedreigingen en de verlossing daaruit. Het is waar, dat is Gods eigenlijke werk, terwijl daarentegen Zijn oordelen in vergelijking met Zijn goedheid en barmhartigheid een ‘vreemd werk’ genoemd worden.

Wat we tot nu toe genoemd hebben, werkt God in alle tijden. We moeten hier echter denken aan een werk dat aan het nageslacht van de Israëlieten zal geopenbaard worden. Heeft Gods dienaar gebeden om de oprichting en de voltooiing van de tabernakel, en om een gelukkige voortzetting van de dienst die de Levieten verrichten? Er zijn rabbijnen die veronderstellen dat Mozes de tabernakel gezegend heeft nadat ze werd opgericht, en dat hij toen dezelfde woorden gebruikt heeft. Maar ik denk niet dat het werk van de tabernakel bedoeld wordt. De rabbijnen hebben onvoldoende gelet op

de kracht van de woorden die hier worden gebruikt. Ik lees hier niet van iets dat mensenhanden gemaakt hebben zoals de tabernakel, maar van *Uw* werk.

Er blijven daarom twee gedachten over. We zullen ons moeten beperken tot de tijd van Mozes of niet lang daarna, de tijd dus dat het volk van Israël in de woestijn ronddwaalde. Het grote werk dat zij tegemoet konden zien, was het brengen van het volk in het land van de belofte. Dit was zeer zeker een werk dat macht en majesteit uitstraalde. Psalm 44 zingt ervan: ‘O God! Wij hebben het met onze oren gehoord, onze vaders hebben het ons verteld: Gij hebt een werk gewerkt in hun dagen, in de dagen van ouds. Gij hebt de heidenen met Uw hand uit de bezitting verdreven, maar hen geplant; Gij hebt de volken geplaagd, hen daarentegen doen voortspruiten. Want zij hebben het land niet geërfd door hun zwaard, en hun arm heeft hun geen heil gegeven; maar Uw rechterhand, en Uw arm, en het licht van Uw aangezicht, omdat Gij een welbehagen in hen had’ (vers 2-4). Dit zou in de tijd ná Mozes gezien worden door de nakomelingen; de vaders smaakten dit voorrecht niet.

Maar ik ben er niet zeker van dat we nu de volledige betekenis van de tekst hebben verklaard. In vers 17 vinden we de gevolgen van wat in vers 16 wordt gebeden. Mozes bidt om de zoete en aangename bevestiging voor zichzelf en voor de zijnen over het werk van hun handen. Welke gevolgen zijn dat, die Mozes en de Israëlieten van die tijd voor zichzelf mochten verwachten?

Wij denken bij de verklaring van dit werk bij voorkeur aan de komst van de Messias in de wereld. De Borg heeft voor de verlossing van de uitverkoren zondaar gezorgd door het losgeld te betalen, en dat in plaats van de zondaar zelf. Deze mening vinden we ook bij Luther en veel van zijn belangrijke navolgers. Bij roomse uitleggers, zoals Cajetanus, en ook bij velen van onze latere uitleggers komen we deze mening tegen. Maar hoewel zij ons onderwijs kunnen geven, hun standpunten zijn voor ons geen bewijzen. We zullen moeten letten op de gedachten die achter hun standpunten schuilgaan. Mozes bidt om een werk in de toekomst, namelijk dat hij en zijn nakomelingen de liefde van God mogen ervaren. En bestaat die niet in

de komst van de Messias en Zijn betaling voor onze zonden? Het voldoen van onze schuld door de Messias is de bron van de zaligheid die de mensen vóór en na Mozes hebben ontvangen. Luister eens naar de godzalige dichter van Psalm 130: ‘Ik verwacht de HEERE; mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn Woord. Mijn ziel wacht op de Heere, meer dan de wachters op de morgen; de wachters op de morgen. Israël hope op de HEERE, want bij de HEERE is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing’ (vers 5-7). Dit is een gebed voor Israël in de tijd dat Mozes al lang overleden is, een gebed om lichamelijk, geestelijk en eeuwig heil. Wordt Israël niet opgeroepen om te letten op de bron van haar zaligheid?

Mozes had Israël geleid, de dienst van de tabernakel was ingesteld, en zijn levenseinde kon verwacht worden. Wat was het dan gepast dat hij zijn geloof in de komende Messias ook in een geschrift naliet!

Al de woorden van de tekst krijgen dan de volle nadruk. De menswording van de Messias en de daarmee samenhangende verlossing vormen immers ook één werk. Christus spreekt over Zijn werk: ‘Ik heb U verheerlijkt op de aarde;

Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen' (Johannes 17:4).

Het is een uitnemend werk dat in de vorige eeuwen niet is verkondigd aan de heidenen. Het is een goddelijk werk dat alleen door een goddelijke Persoon verricht kan worden. 'En zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen; en Ik zal hem doen naderen, en hij zal tot Mij naderen; want wie is hij, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? spreekt de HEERE' (Jeremia 30:21). Dit werk werd in het paradijs al beloofd en Mozes wist er ook van. Deze gezaghebbende profeet heeft ervan gesproken en de door hem afgekondigde wetten waren de afbeeldingen ervan.

Het moet u niet vreemd voorkomen dat hij ook in dit gebed als profeet optreedt (vers 1). Het is Uw werk, o Messias, dat U in de eeuwigheid op U genomen hebt en het beloofd hebt aan de voorvaderen, en wij mogen het weten uit Uw beloften. Het werk van U staat tegenover het werk van de satan, die altijd bezig is ons te verleiden om goddeloze werken te doen. Het is een machtig werk dat de almachtige God Zelf heeft uitgevoerd door Zichzelf op te offeren.

Hierdoor zijn Gods heerlijke eigenschappen aan het licht gebracht, zoals Zijn oneindige kracht, Zijn ondoorgroendelijke wijsheid, Zijn vlekkeloze wijsheid, Zijn weergaloze barmhartigheid en Zijn onkreukbare rechtvaardigheid. Dit werk zal ook de meest heerlijke gevolgen hebben. Nadat Christus in Zijn vernedering de verzoening tot stand gebracht heeft, is Hij met eer en heerlijkheid gekroond. Zijn rust zal heerlijk zijn en Hij zal de Geest van Zijn heerlijkheid op alle vlees uitstorten. Alle mensen voor wie dit werk is gedaan, zullen Hem hiervoor alle eer en lof toebrengen. Het wordt al in Psalm 72 gezegd: ‘Zijn naam zal zijn tot in eeuwigheid; zolang als er de zon is, zal zijn naam van kind tot kind voortgeplant worden; en zij zullen in hem gezegend worden; alle heidenen zullen hem welgelukzalig roemen’ (vers 17). Het is daarom alleen Zijn Naam, die zij de lof zullen toebrengen. ‘Maar in de HEERE zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het ganse zaad van Israël’ (Jesaja 45:25). Dit werk zal erop uitlopen dat zij die verlost zijn, niet in de zonde zullen blijven, maar tot eer van God zullen leven. De Heere zal hun God zijn, en Hij zal Zijn heerlijkheid op hen leggen.

Het is een werk dat voor het oog van de mensen verricht zal worden en het zal dus door iedereen gezien worden. God zal verschijnen in de menselijke natuur met woorden en daden. Want Jesaja profeteert: ‘En de heerlijkheid des HEEREN zal geopenbaard worden; en alle vlees tegelijk zal zien, dat de mond des HEEREN het gesproken heeft’ (Jesaja 40:5). Hij zal voor het oog van alle mensen moeten lijden. ‘Allen, die mij zien, bespotten mij; zij steken de lip uit, zij schudden het hoofd’ (Psalm 22:8). Het Evangelie zal ook openlijk worden verkondigd. ‘En Hij zal richten onder de heidenen, en bestraffen vele volken; en zij zullen hun zwaarden slaan tot spaden, en hun spiesen tot sikkels; het ene volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen, en zij zullen geen oorlog meer leren’ (Jesaja 2:4).

Het zal uiteindelijk een klein aantal uitverkorenen in Israël zijn die het zullen zien. Zij zullen dit voorrecht kennen, en het eerbiedig, gelovig, in liefde en in gehoorzaamheid zien en ontvangen. Dit zijn de Israëlieten die volgens de belofte behouden zullen worden. ‘Doch over het huis van David, en over de inwoners van

Jeruzalem, zal Ik uitstorten de Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen, als met de rouwklacht over een enige zoon; en zij zullen over Hem bitter kermen, gelijk men bitter kermt over een eerstgeborene' (Zacharia 12:10).

Dit werk zal ook gezien worden door de generaties die nog geboren moeten worden, als Mozes allang gestorven is. Dit betreft echter alleen het volk Israël, het volk van God, dat versierd was met de erenaam: kinderen van God. Daniël en Zacharia hadden al aangekondigd dat uit Israël de Messias zou voortkomen. Hij zou in hun land het werk van de verlossing voltooien. Ja, Abraham had aan één van de bergen van Moria al de naam gegeven: de Heere zal het voorzien. Hij wilde daarmee zeggen dat de Messias de zaligheid van de uitverkorenen tot stand zal brengen door Zichzelf op te offeren op één van de bergen van Moria tot verzoening van Zijn volk.

Het is ook een werk dat van boven moet komen; de Messias komt uit de hemel. De Israëlieten zagen de schaduw van de vuur- en wolkkolom boven hun hoofd. Misschien heeft

Mozes dit in zijn gedachten, als hij ernaar uitziet dat de Messias uit de hemel zal komen om de Tabernakel van Zijn vlees tot stand te brengen, en over Zijn volk met hun kinderen de Geest overvloedig en krachtig uit te storten. Ik laat het nu aan uw oordeel over of er nog een ánder werk bestaat, waarop we dit alles kunnen toepassen dan wat we nu genoemd hebben! Maar waarom, denkt u, heeft Mozes zó'n sterk verlangen, terwijl hij het zelf niet meer beleven zal? Mozes heeft er ook belang bij, toehoorders. Als Mozes God eenmaal in Zijn genade wil ontmoeten, is dit werk ook voor hem nodig.

2.

Mozes stapt nu van de oorzaak van het werk af en hij richt zich op de uitwerking daarvan. Hij bidt in de Naam van de Messias om de gunst en de genade van God voor zichzelf en voor de gelovigen van zijn tijd. Deze gunst en genade hadden zij, de leiders en het volk, nodig voor hun persoonlijke leven en voor het werk van hun handen.

Zie op de grote inhoud van zijn gebed in het algemeen, en zijn speciale bede in het bijzonder. De algemene inhoud van zijn gebed is: 'En de

liefelijkheid van de Heere, onze God, zij over ons.' Mozes spreekt over het schenken van de genade die het gevolg is van het werk van de verlossing. Hij heeft dit werk op het oog als hij spreekt over 'de liefelijkheid van de Heere, onze God'. De drie-enige God wordt hier met twee namen genoemd, in het bijzonder de Zoon, de Verlosser; Hij is de Engel des Heeren, ja, de Heere Zelf. Mozes mocht Hem Israëls Heere noemen: de Heere is hun God, hun Schepper, hun Verlosser uit de slavendienst van Egypte, hun Wetgever, hun Koning en hun Bevelhebber. Hij woonde op een zinnebeeldige wijze in de tabernakel in het midden van Zijn volk. Hij was hun God krachtens het verbond dat op de Sinaï gesloten was. Hij was vanwege de eeuwige verkiezing en de beloofde verlossing op een bijzondere wijze de Heere van de uitverkorenen van het volk Israël. Hij zal ook eenmaal als een Mens in hun midden wonen om het noodzakelijke werk van de verlossing te volbrengen en de zaligmakende genade voor de uitverkoren zondaren te verdienen.

In de grondtaal wordt een woord gebruikt dat iets liefelijks, iets aangenaams en iets bekoorlijks betekent. De Griekse vertaling heeft het

met *Zijn glans* vertaald. Sommige uitleggers betrekken dit op de aanwezige majesteit van God op het verzoendeksel, of op de schitterende stenen van de Urim en de Thummim. Maar dit staat er niet. Hier wordt het woord *liefsjkheid* gebruikt zoals bijvoorbeeld in Psalm 27. Johannes Piscator ziet hier een dubbele betekenis van het woord: in de eerste plaats de liefsjkheid van de zaak zelf, en in de tweede plaats de liefde die dit oproept. We kunnen hier denken aan de liefde van God, waardoor de zondaar God lief krijgt boven alles.

We moeten vooral denken aan al de zegenrijke en liefelijke dingen die wij van God ontvangen, waardoor wij niet alleen God liefhebben, maar God ook ons liefheeft. Sommigen leggen het uit als de vervulling van de beloften van Gods verbond aan het voorgeslacht, en de weldaden van God die Hij ons door de liefde van Christus en de verlossing van de Messias zal schenken. Het is de rechtvaardiging die ons aangenaam voor God maakt. Daarom zei Christus tegen de Farizeeër die Hem uitgenodigd had: ‘Haar zonden zijn haar vergeven, die vele waren; want zij heeft veel liefgehad; maar die weinig vergeven wordt, die heeft weinig lief’ (Lukas 7:47). Het

is ook door de heiligmaking dat God ons in Christus liefheeft. De kanttekeningen zeggen: ‘God heeft een welgevallen aan hen’ (Jesaja 62:4). We kunnen hier ook denken aan de vertroosting van de Heilige Geest, die voor ons bijzonder liefelijk zijn. De dichter van Psalm 119 zegt in vers 50: ‘Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt.’ En waarom zouden we hier ook niet kunnen denken aan de liefelijkheid van het hemelse paradijs? David had dit voor ogen toen hij zei: ‘Gij zult mij het pad des levens bekend maken; verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelikheden zijn in Uw rechterhand, eeuwig’ (Psalm 16:11). Dit alles verstaat Mozes, naar onze mening, onder de liefelijkheid van de Heere, onze God.

Maar voor wie bidt Mozes dit? Voor zichzelf, voor het volk dat toen leefde en voor ons. In vers 16 spreekt hij in de derde persoon, maar in vers 17 in de eerste persoon. Mozes heeft in de eerste plaats dit gebed gebeden voor zichzelf en voor het volk van Israël, dat toen in de woestijn verdrukt werd. Het gebed is zo opgesteld, dat we kunnen zien dat de nakomelingen de eeu-

wige zaligheid ook nodig hebben. Als hij zegt *voor ons*, bedoelt hij zeker de uitverkorenen en de bekeerde mensen die een oprecht geloof in de komende Messias hebben, want het goede waar hij om vraagt, is uitsluitend voor hen. Het is waar, Mozes kon op grond van zijn vorige bede dit voor zichzelf en voor de gelovigen bidden. De liefde van God en alle weldaden, de rechtvaardigmaking en de heiligmaking, zijn afkomstig van de komende Messias en van Zijn verlossingswerk.

Mozes verbindt de beide beden met een komma. Het machtige werk van Christus' verlossing had een terugwerkende kracht; het zou zeker tot zijn vrucht komen. Ja, het bestond in het onveranderlijke voornemen van God, in Zijn nooit falende belofte en in de ceremoniële wetgeving van Mozes. Dit zijn vaste en betrouwbare aankondigingen van wat zeker komen zal. Om die reden was de vrucht van de komende voldoening zó krachtig, alsof deze al had plaatsgevonden. 'Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in eeuwigheid' (Hebreeën 13:8). Abraham geloofde dit vast, want we lezen van hem: 'Want wat zegt de Schrift? En Abraham geloofde God, en het is hem gere-

kend tot rechtvaardigheid' (Romeinen 4:3). Maar als God in Zijn liefde en gunst hun Zijn weldaden schenkt, moeten zij dan van hun kant daar niets tegenoverstellen? Dit zal Mozes, de dienaar van God, als een speciale vraag aan de Heere voorleggen. Zijn vraag brengt hij bij de Heere met de volgende woorden: 'Bevestig Gij het werk onzer handen over ons', en hij heeft redenen om dit te herhalen.

Hij spreekt over zijn plichten en de plichten van alle andere gelovigen: het werk van onze handen. Onze handen zijn de voornaamste werktuigen van ons lichaam; daarmee doen we het meest. In de Heilige Schrift wordt onder het werk van onze handen ook het werk verstaan dat door andere ledematen wordt verricht; ja, zelfs het werk door onze geest valt daaronder. Het betreft dus alles wat er gedaan wordt door het lichaam en de geest in gedachten, woorden en daden. Ik denk dat Mozes met de werken van onze handen in de eerste plaats bedoelt: alles wat wij met onze geest bedenken en daarna met ons lichaam uitvoeren. Tot het inwendige werk, dus wat er in ons hart wordt overdacht, reken ik het werk van het

geloof. Jezus zei tegen de menigte: ‘Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem, Die Hij gezondend heeft’ (Johannes 6:29). Het is een werk waarin de liefde zichtbaar wordt, waarvan de apostel zei: ‘Want God is niet onrechtvaardig dat Hij uw werk zou vergeten, en de arbeid der liefde, die gij aan Zijn Naam bewezen hebt, daar gij de heiligen gediend hebt en nog dient’ (Hebreeënen 6:10). Het is een werk van gerechtigheid en godzaligheid. ‘En het werk der gerechtigheid zal vrede zijn; en de werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid’ (Jesaja 32:17).

Mozes noemt het een *werk*. Hij weet dat als God aan een mens genade bewijst, dit hem niet zorgeloos maakt, maar hij beseft dat er een werk van hem verwacht wordt. God werkt in ons met het doel dat wij ook gaan werken. ‘Want het is God, Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen’ (Filippenzen 2:13). Het is een werk, omdat er inspanning verricht moet worden. Het moet ter hand genomen worden, en het bestaat niet alleen in woorden, maar ook in daden.

Het werk wordt *ons* werk genoemd, niet omdat het afhankelijk is van de kracht van onze

vrije wil, want het is een vrucht van de alles overwinnende genade. Het is *ons* werk omdat God ons daartoe aanspoort en wij gaan werken, vrijwillig en met ons hele hart. De genade en de weldaden die wij ontvangen, bewegen ons ertoe dat we aan ieder het zijne geven en met andere mensen omgaan, zoals wij willen dat zij met ons omgaan.

Als God een goed werk begint, zal Hij het bevestigt ook voltooiën. Mozes bidt: ‘Bevestig dat’. De Griekse vertaling spreekt over ‘de leiding hebben’, ‘iets tot een goed einde brengen’. We hebben de leiding van de Heilige Geest steeds nodig. Wij kunnen het werk niet brengen tot het hoge doel dat God ermee vóór heeft. God moet Zelf de leiding daarin hebben. We lezen van vader Jakob: ‘Maar Israël strekte zijn rechterhand uit, en legde die op het hoofd van Efraïm, hoewel hij de minste was, en zijn linkerhand op het hoofd van Manasse; hij bestuurde zijn handen verstandig; want Manasse was de eerstgeborene’ (Genesis 48:14).

Maar in onze tekst wordt het beter vertaald met *bevestigen*; dat betekent: vastmaken, bekrachtigen, in stand houden. Dit is ongetwijfeld het

werk dat God in Zijn volk verheerlijkt. Als Mozes bidt om de bevestiging van Gods genadewerk, veronderstelt dit dat wij zwak zijn. Er zijn veel vijanden die het werk tegenstaan en het graag ten onder willen brengen, maar God houdt het in stand. Het geeft ook aan dat God door Zijn krachtige invloed het genadewerk in de gelovigen onderhoudt en het doet toenemen. De Heere ontvangt hiervoor de eer. ‘Gij hebt zeer milde regen doen druipen, o God! En Gij hebt Uw erfenis gesterkt, toen zij mat was geworden’ (Psalm 68:10).

Het houdt ook een dagelijkse ondersteuning in die de Heere Zelf beloofd heeft. ‘Vrees niet, want Ik ben met u; wees niet ontzet, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid’ (Jesaja 41:10). Dit bevestigen betekent ook dat het werk een goede uitslag zal hebben, als onze voornemens gezegend worden. Ons werk zal dan niet tevergeefs zijn. In bevestigen zit ook opgesloten dat wij het werk zullen kunnen volbrengen. Petrus zegt: ‘Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die gereed is om geopenbaard te worden in de laatste tijd’ (1 Petrus 1:5).

En dit is het werk van de Heere Die in de hemel woont! Het is dan ook geen wonder dat Mozes zijn gebed tot de hemel richt. Hij gebruikt de woorden *over ons*, en geeft hiermee aan dat hij zijn hoofd naar boven had gericht van waar alle genade moet komen. Maar God wil er ook om gebeden worden, zodat Hij het kan geven. Mozes herhaalt zijn bede: 'Ja, het werk onzer handen, bevestig dat.' Deze herhaling wijst er volgens sommige uitleggers op dat wij Gods bewaring altijd en overal nodig hebben, nu en tot aan de dag van onze dood. We kunnen ook zeggen dat de herhaling van de bede laat zien dat het hard nodig is dat hij erom vraagt. Als God ons een ogenblik loslaat, zullen we omkomen. Het kan ook zijn dat hier wordt aangegeven dat het een vurig gebed is geweest. Een vurige bidder die met zijn hele hart bij een zaak betrokken is, herhaalt de woorden van zijn gebed.

Aantrekkelijk is de gedachte dat hij ook bad om nog een ander werk. Eerst had hij om een voorspoedige uitkomst van het genadewerk gebeden, een werk dat in het hart plaats heeft. Maar er zijn ook werken die in het openbaar

gedaan worden, en die hebben de zegen van God ook nodig. Ieder mens kan spreken over het werk van zijn handen, in welke positie hij ook door God geplaatst is. Mozes wist dat de Leviëten in de tempel hun werk hebben, de overheidspersonen in de regering van het land en de ouders in hun gezinnen; ieder mens in zijn eigen ambt en beroep.

Mozes vraagt voor de Leviëten dat zij hun werk heilig en getrouw zullen uitvoeren; dat zij onberispelijk zullen wandelen in de wegen van de Heere. Mozes bidt of de Heere hun dienst in de tabernakel wil bevestigen tot de tijd dat de Messias komt. Hij bidt of de Heere hun ambt en hun onderwijs wil zegenen, zodat onbekeerde mensen bekeerd worden en goddeloze mensen tot onderwerping worden gebracht. Mozes bidt dat ze getrouw en ernstig zijn in hun gebeden, dat ze die eerbiedig tot God opzenden, en dat God hen wil verhoren en veel mensen zal bekeren. Mozes vraagt of de Heere hun gebed om de zegen wil verhoren. En ten slotte vraagt hij de Heere of Hij alle beloften die vanaf het paradijs al gedaan zijn, tot hun blijdschap wil vervullen.

Ook de diverse overheden die het volk regeren, hebben het werk van hun handen. Dit werk bestaat uit besturen en overleggen. Ook moeten er beslissingen genomen worden in zaken die met oorlog of vrede te maken hebben en die de welstand van de burgers direct raken. De Heere bevestigt hun werk als Hij hun regering bevestigt; dit is de inhoud van de zegenbede: de Koning leve. De Heere bevestigt hun werk als Hij hun beslissingen met Zijn zegen bekroont, vooral als de waarheid en de godsvrucht onder hen bloeien, en zij de zonden krachtig bestrijden. We zien dit bij Azaria die Asa tegemoet gaat met de volgende woorden: ‘De Heere is met u, terwijl gij met Hem zijt’ (2 Kronieken 15:2). We lezen van Josafat, toen hij de God van zijn vaderen zocht, dat de Heere het koninkrijk in zijn hand bevestigde (2 Kronieken 17:4-5).

Bij ouders is er sprake van het werk van hun handen als ze werken voor hun gezin, en hun kinderen opvoeden. Als de Heere hun huizen bouwt, als Hij het Zijn beminden als in de slaap geeft, als de Heere hun kinderen laat opgroeien en als Hij de gebeden voor hun nageslacht verhoort, dan is dit omdat Hij hun werk bevestigt.

Ja, de Heere heeft elk mens op de wereld, in welke positie hij zich ook bevindt, een werk van zijn handen opgelegd. God laat dat zien wanneer Hij de mens wijsheid en verstand geeft, zijn werk zegent en hem gezondheid geeft. We kunnen het samenvatten met de zegeningen die Mozes in de naam van God aan Israël voorhoudt: ‘Gezegend zult gij zijn in de stad, en gezegend zult gij zijn in het veld. Gezegend zal zijn de vrucht van uw buik, en de vrucht van uw land, en de vrucht van uw beesten, de worp van uw koeien, en de kudden van uw kleinvee. Gezegend zal zijn uw korf, en uw baktrog. Gezegend zult gij zijn in uw ingaan, gezegend zult gij zijn in uw uitgaan. De Heere zal geven uw vijanden die tegen u opstaan, geslagen voor uw aangezicht; door één weg zullen zij tot u uittrekken, maar door zeven wegen zullen zij voor uw aangezicht vluchten. De Heere zal de zegen gebieden, dat Hij met u zij in uw schuren, en in alles, waaraan gij uw hand slaat; en Hij zal u zegenen in het land, dat de Heere, uw God, u geven zal’ (Deuteronomium 28:3-8).

Denk niet dat deze uiterlijke zegeningen niet passen bij geestelijke zegeningen. Zeker wel. De Messias heeft ook de tijdelijke zegeningen verdiend. Daniël bad: ‘En nu, o onze God! Hoor naar het gebed van Uw knecht, en naar zijn smekingen; en doe Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom, dat verwoest is; om des Heeren wil’ (Daniël 9:17). En Paulus schreef: ‘Maar de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte van het tegenwoordige en van het toekomstige leven’ (1 Timotheüs 4:8). God heeft in het genadeverbond ook zegeningen toegezegd voor het tijdelijke leven. De Heere belooft Zelf: ‘En het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhoren zal, spreekt de Heere; Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren. En de aarde zal het koren verhoren, alsook de most en de olie; en die zullen Jizreël verhoren’ (Hosea 2: 20-21). In dit licht moeten we het land Kanaän in het Oude Testament zien als een geschenk van Gods genade. De grote wetgever Mozes heeft om deze noodzakelijke en nuttige zegeningen voor de tijd en de eeuwigheid gebeden. Hij heeft gebeden voor de ziel en het lichaam. Hij heeft tot God gebeden voor het volk dat Hij verlost had; en

hij heeft ook zijn volk de opdracht gegeven te bidden om al deze dingen.

Dit gebed van Mozes is al lang geleden in vervulling gegaan. God is verschenen in het menselijke vlees en Zijn heerlijke werk is zichtbaar geworden. De engelen hebben God verheerlijkt, toen ze in de velden van Bethlehem zongen: 'Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen' (Lukas 2:14).

Het werk van de verzoening is volbracht. Jezus heeft gezegd: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen; en nu verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid die Ik bij U had, eer de wereld was' (Johannes 17:4-5). De kinderen van zijn volk hebben het gezien, lang nadat Mozes gestorven was. Later hebben Mozes en Elia op de berg gesproken met de Heere Jezus over het werk dat Hij in Jeruzalem zou volbrengen (Lukas 9:31).

Tot dit heerlijke werk behoorde ook de uitstorting van de Heilige Geest, waarvan de Israëlieten ooggetuigen geweest zijn. Ja, Mozes en de gelovige Israëlieten hebben de uitwerking van dit heilrijke werk van de verlossing voor zich-

zelf ervaren. Ze zijn gerechtvaardigd en geheiligd, vertroost en verheerlijkt. Mozes vraagt: ‘De liefelijkheid van de Heere, onze God, zij over ons’. Deze geloofstaal stemt overeen met de apostolische zegenbede: ‘De genade van onze Heere Jezus Christus zij met ons.’

Toepassing

Het grote werk waar Mozes en Israël om baden, heeft God ook aan ons laten zien. Het werk van de komst van Christus in het vlees wordt ook voortdurend aan u verkondigd. Ja, de dienaren en de kinderen van God, die wij het geestelijke Israël noemen, hebben dit heerlijke werk gezien en ervaren. Zij hebben door het geloof ogen ontvangen om dit werk te zien in zijn heerlijkheid; ja, ze zijn door de heerlijkheid van de Heere verlicht. Ze hebben begrepen hoe God door Christus is verheerlijkt. Het is hun verlangen dat God in hun leven verheerlijkt wordt, en Gods heerlijkheid is in hen zichtbaar geworden. Ja, ze hebben de liefde van de Heere ervaren en hun leven staat in het teken van Gods genade. Ze hebben de liefde van God ervaren in hun rechtvaardiging, en door hun heiligheid zijn zij weer volmaakt in Zijn

ogen. De Heere heeft het werk van de genade in hun hart tot nu toe in stand gehouden, en Hij zal het werk van Zijn handen niet loslaten.

Maar hoeveel mensen zijn hier aanwezig, voor wie het gebed van Mozes tot op dit moment nog niet vervuld is? Dit machtige werk wordt in uw midden nog verkondigd en het vindt nog steeds plaats. Hoeveel mensen zijn er die van dit werk niets weten? Ze zijn verblind in hun verstand, zodat ze de heerlijkheid daarvan niet zien. Ze zijn geestelijk dood; ze hebben geen honger en dorst naar dit werk, en ze willen er zelfs niets mee te maken hebben. Ze staan vijandig tegenover Gods dienaren, als zij aandringen om dit werk te zoeken. Ze staan vijandig tegenover Gods volk, omdat God in hen het werk van Zijn genade laat zien.

Het is waar dat in de meeste mensen het werk van God niet gezien wordt. We moeten tegen u zeggen: 'Gij doet de werken van uw vader' (Johannes 8:41). Veel mensen willen door het licht niet bestraft worden, want hun werken zijn boos. Veel mensen doen de werken van de duisternis, maar ze zullen hun oordeel niet kunnen ontlopen.

Sommige mensen belijden dat ze God kennen, maar ze hebben Hem in hun leven met hun daden verloochend. Jezus moet tegen veel mensen zeggen: ‘Ik weet uw werken, dat gij noch koud zijt, noch heet; och, of gij koud waart, of heet! Zo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen’ (Openbaring 3:15-16).

Is er bij deze mensen liefde tot God te vinden? God vindt in hen niets van Zijn Geest en van Zijn beeld terug. Ze zijn afschuwelijk in de ogen van God; ze zijn onrein in hun verstand en in hun geweten. Van hun godsdienstige plichten, die ze zo nu en dan waarnemen, kan de Heere zeggen: ‘Want als gij wat blinds aanbrengt om te offeren, het is bij u niet kwaad; en als gij wat kreupels of wat kranks aanbrengt, het is niet kwaad! Brengt dat toch uw vorst; zal hij een welgevallen aan u hebben? Of zal hij uw aangezicht opnemen? zegt de Heere der heerscharen. Nu dan, smeekt toch het aangezicht van God, dat Hij ons genadig zij; zulks is van uw hand geschied, zal Hij uw aangezicht opnemen? zegt de Heere der heerscharen. Wie is er ook onder u, die de deuren om niet toesluit? En gij steekt het vuur niet aan op Mijn

altaar om niet. Ik heb geen lust aan u, zegt de Heere der heerscharen, en het spijsoffer is Mij van uw hand niet aangenaam' (Maleachi 1:8-10).

Het leven van veel mensen laat zien dat het werk van de genade in hun hart ontbreekt. Bij sommigen is er een uiterlijk vertoon van vroomheid, maar de kracht daarvan ontbreekt. Waar zijn de werken die met geloof en bekering samengaan? Schieten niet veel goede werken tekort? Waar zijn de heilige handen die men tot God moet opheffen? Veel mensen zeggen wel dat ze geloof hebben, maar het is een dood geloof en hun liefde is ijskoud.

Zal hun werk bevestigd worden? Bij veel mensen is het als een morgenwolk. De Heere kan tegen hen zeggen wat gezegd werd tegen de gemeente van Sardis: 'Want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God' (Openbaring 3:1). Ze zijn verloren gegaan omdat hun geloof niet oprecht was.

Als ik let op de manier waarop men druk is met zijn beroep en de dagelijkse bezigheden, dan vraag ik: Waar zijn de mensen die alles doen tot eer van God, die God in het oog en in het hart hebben? Als ik naar een luiaard kijk; hij heeft

wel handen, maar die werken niet; hij doet niets, net als de luie dienstknecht uit de gelijkenis. Als ik let op een werelds mens; hij werkt ijverig met zijn handen om de tijdelijke en vergankelijke dingen, maar hij besteedt zijn tijd niet voor zijn eeuwig heil en hij doet niets voor zijn zaligheid. Als ik op een goddeloos mens en op een zondaar let; hij is ijverig in goddeloze werken, zoals Kain, van wie de werken boos waren.

U, over wie deze dingen in waarheid gezegd kunnen worden, wat zal het u baten als u jaar na jaar leeft en de maat van uw zonde vol maakt? U weet niet of God u nog één jaar extra geven zal. Maar wat zal het u baten als Hij u nog een lange tijd van leven geeft? ‘Of veracht gij de rijkdom van Zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetend dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt? Maar naar uw hardheid, en onbekeerlijke hart, vergadert gij uzelf toorn als een schat in de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods’ (Romeinen 2:4-5). Als u geen deel krijgt aan het grote en machtige werk van de verlossing, dan zullen alle zegeningen in vervloekingen veranderd worden. God zal u eenmaal in Zijn oordelen betrek-

ken. Hij zal Zijn vriendelijk aangezicht van u afwenden en Zijn toorn als een vuur over u uitstorten. Hij zal al uw werk onder uw handen afbreken en u zult geen zegen ontvangen.

Maar ik wil nu niet alleen op de berg Ebal staan, maar ook op de berg Gerizim. Ik wil nu liever een Barnabas zijn dan een Boanerges; ik wil liever met Mozes het overige wat ik nog te zeggen heb, als een gebed voor u neerleggen. Alles wat die dienaar van God het volk van Israël en hun kinderen toewenste, wens ik u ook toe.

Het is mijn gebed dat de Heere u tot leden van het geestelijke Israël zal maken, nadat Hij aan Zijn oude volk Israël was voorbijgegaan. Vraag erom dat God in toenemende mate uw inzicht in de geestelijke dingen verdiept, zodat u het heerlijke werk van de verlossing in uzelf kunt waarnemen. Het is nodig dat er iets van Zijn heerlijkheid van u afstraalt, zodat zij die u zien daarvan iets in u herkennen.

Vraag of de Heere u laat ervaren dat Zijn werk in u oprecht is. Bid dat Zijn werk niet alleen aan u, maar ook aan uw kinderen geschonken wordt, opdat ook uw nageslacht door de Heere

gezegend wordt. Verheerlijk het werk van God in uw leven; laat uw licht schijnen en laat uw werken vol zijn voor God. Moge het einde van uw leven beter zijn dan het begin. Laat de lieflijkheid van God u bestralen, zodat u kunt leven in het licht van Zijn vriendelijk aangezicht. Vraag dagelijks om de ervaring van Zijn heiligheid en lieflijke vertroosting in uw hart. Laat de Geest in Zijn heerlijkheid u in uw leven zekerheid geven dat u in de liefelijke woningen hierboven eens ten volle door vreugde verzadigd zult worden.

Ik hoop dat Jezus in uw hart liefde voor Hem vindt en dat Hij Zich daarin kan verheugen. Moge Hij u de naam geven: 'Mijn lust is aan haar' (Jesaja 62:4). Bid de Heere dat Hij u het voorrecht geeft in uw leven als een rechtvaardig mens voortreffelijker te zijn dan uw medemensen.

Laat het uw doel zijn toe te nemen in de heiligmaking; dat u uw Trooster geen verdriet meer zult aandoen, zoals in uw vorige leven, en dat u de komende heerlijkheid meer in het oog houdt.

Verder bid ik dat God het werk van uw handen zal bevestigen en dat Hij uw geloof zal

laten toenemen tot de volle zekerheid. Moge de liefde van God door de Heilige Geest in uw hart overvloedig uitgestort worden, en het werk van de godzaligheid in u meer en meer oprecht zichtbaar worden. Vraag de Heere of Hij u ervoor bewaart in de zonde te vallen en dat het kwaad u niet in haar macht krijgt, zodat u in het uur van de verleiding staande zult blijven.

Voor hen onder u die tot nu toe in hun leven het werk van Gods genade nog niet hebben ervaren, bidden wij dat God u dit werk zal schenken. Bid dat Hij Die alle dingen gescha- pen heeft, u zal herscheppen, zodat u de groot- heid van Zijn kracht ervaart, en dat u het werk van God in u en in uw kinderen niet langer tegenstaat. Ik wens u toe dat u de heerlijkheid ervan zult zien, zodat u het werk niet veracht, maar op hoge prijs stelt. Er is daarvoor maar één straal van deze heerlijkheid nodig om u te verlichten.

Het is mijn gebed voor u dat u breekt met de zonde; dat dit het laatste jaar zal zijn dat u ge- bonden bent aan de werken van de duisternis, en dat de Heere u tot Zijn volk en eigendom aanneemt. Vraag of de Heere u Zijn genade en liefde wil geven, en dat Zijn dienst voor u ge-

zegend mag zijn door in uw hart de overtuiging van zonden te werken. Het is mijn bede dat de Heere u Zijn stem laat horen: ‘Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven’ (Mattheüs 11:28). Als de Heere aan uw hart klopt, luister dan naar Hem en open uw hart. Als de predikanten op een eerlijke manier de waarheid onder woorden proberen te brengen, onderwerp u dan aan de waarheid van de Bijbel.

Laat het uw gebed zijn dat de Heere het gebed van Mozes voor zijn volk en hun kinderen ook nu nog wil zegenen en verhoren. Dat het ook ons gebed zal zijn dat de Heere het werk van onze handen wil zegenen, welke positie of welk beroep wij ook hebben.

Moge de Heere ons geven dat onze ambtsdragers als geestelijke leviëten en priesters merken dat God het werk van hun handen bevestigt en dat het werk van God goede voortgang heeft. We zien ernaar uit dat het werk van de satan wordt afgebroken en dat het werk van de genade met kracht doorbreekt. Ik verlang ernaar dat van ons gezegd kan worden wat van Benjamin gezegd werd: ‘De beminde des Heeren, hij zal zeker bij Hem wonen. Hij zal hem de ganse

dag overdekken, en tussen Zijn schouders zal hij wonen' (Deuteronomium 33:12). Moge de Heere ook tegen ons in ons werk zeggen: 'Vrees niet, want Ik ben met u; wees niet ontzet, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid' (Jesaja 41:10). Laten we bidden of wij mogen ervaren: 'De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkaar kussen' (Psalm 85:11).

We bidden ook voor de overheden in Nederland dat God het werk van hun handen wil zegenen. Als er mensen zijn als Bileam en Balak, die een vloek over ons willen brengen, dat God dan hun vloek in een zegen zal veranderen. Het is ons gebed dat de Heere de overheid in haar beslissingen wil leiden, en dat zij de Kerk als de bron van waarheid en godsvrucht zal beschermen en bevorderen. Het is onze bede dat de overheid de zonde en alle goddeloze praktijken in ons vaderland zal bestrijden, en dat onder ons eer en aanzien bevestigd zullen worden tot in lengte van jaren.

Ook voor de ouders is het gebed nodig dat zij in het werk van hun handen bevestigd worden. Zij behoren met hun gezinnen kleine kerken te vormen en voor de kinderen een voorbeeld te zijn in een godzalige opvoeding. Zij moeten met hen bidden om een heilig leven en hen voorbereiden op een zelfstandige plaats in de maatschappij. De Heere geve dat dit werk toch niet tevergeefs zal zijn.

Ja, we zeggen tegen u allen, welke positie of welk beroep u ook hebt, en welke plaats God u ook gegeven heeft - vraag of Hij u een wijs hart geeft om in alle dingen van Hem afhankelijk te zijn. Vraag of de Heere al uw wegen met Zijn licht wil verlichten, en dat Hij u zegent met gezondheid, tijd van leven en voorspoed. Bid de Heere om welvaart in uw huis en in uw werk, maar als uw vermogen groter wordt, zet uw hart er niet op. Vraag of de Heere u in alles wat u doet, Zijn leiding laat ervaren, en dat Hij u ook in alles zal zegenen zoals Hij ook Jabez gezegend heeft.

Als u vrij bent van andere mensen, gedraag u dan zoals dat u past; als u van andere mensen afhankelijk bent, wees dan gehoorzaam. God, bij Wie geen aanzien des persoons is, kan u de

grote belofte geven: ‘En daarna zal het geschieden, dat Ik Mijn Geest zal uitgieten over alle vlees, en uw zonen en uw dochters zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen, uw jongelingen zullen gezichten zien; ja, ook over de dienstknechten, en over de dienstmaagden, zal Ik in die dagen Mijn Geest uitgieten’ (Joël 2:28-29).

Verder bidden wij dat de Heere een Man voor weduwen en een Vader voor wezen zal zijn. Hij heeft voor Zijn Kerk gezorgd voordat ze er was; dan zal Hij haar ook nu bewaren, terwijl zij er is. Hij heeft ons land uitverkoren om Zijn Kerk een plaats te geven. Laat het ons gebed zijn dat de Heere de bevestiging van Zijn werk schenkt, zolang de zon en de maan zullen schijnen.

Laat het zo mogen zijn, totdat wij eindelijk het grootste en heerlijkste werk van God zullen zien, namelijk dat Hij al Zijn heiligen bijéén brengt. Nadat Hij Zijn oude volk Israël en hun kinderen weer aangenomen heeft, zal Hij het werk van onze zaligheid op een heerlijke wijze voltooiën. Wij zullen dan de Koning zien in Zijn schoonheid, en wij zullen in alle eeuwigheid met Zijn lieflijk aangezicht verzadigd worden.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

Deze antwoordkaart in envelop zenden naar: (voldoende frankeren)

Pieters Media bv
Voorstraat 5
4503 BH GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

R_{EVEIL}-SERIE

Voorzitter

Ds. J.A. Kloosterman, Lunteren

Secretariaat

Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

**Opgave nieuwe abonnees en
adreswijzigingen aan:**

Pieters Media bv,
Voorstraat 5,
4503 BH GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl